

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ

підготовки магістра

Силабус освітнього компонента «УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ
ТУРИЗМУ» підготовки магістра

Розробник: Ільїн Л. В., професор кафедри готельно-ресторанної справи,
туризму і рекреації, доктор географічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Лисюк Т. В.

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.**

Завідувач кафедри:

Ільїн Л. В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань: J Транспорт та послуги Спеціальність: J3 Туризм та рекреація Освітньо-професійна програма: Туризм Освітній рівень: другий (магістерський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання – 2
ІНДЗ: немає		Семестр – 3
		Лекції – 10 год.
		Практичні – 14 год.
		Самостійна робота – 88 год.
		Консультації – 8 год.
Форма контролю: залік		
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

ППП: Ільїн Леонід Володимирович

Науковий ступінь: доктор географічних наук

Вчене звання: професор

Посада: професор кафедри готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

Контактна інформація викладача:

Електронна адреса: ilyinleo@vnu.edu.ua

Дні занять (посилання: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>)

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

В умовах загострення проблем глобального характеру, які набирають потужних обертів, загрожуючи майбутнім поколінням людства, концепція сталого розвитку перетворилася від теоретичної парадигми до глобальної концепції світового впорядкування, спрямованого на збереження людства в умовах тих біологічних, економічних та соціальних систем, які відповідно до парадигм сталого розвитку мають розвиватися із переходом на якісно нові рівні.

Питання сталого розвитку є одним із найактуальніших у сучасному суспільстві, адже глобальні виклики вимагають акумулювання зусиль щодо виведення на якісно новий рівень питань екологічного, економічного, соціального та духовного розвитку людства. Науковці визначають концепцію сталого розвитку як одну із пріоритетних для забезпечення нормального функціонування усіх соціальних систем в умовах внутрішніх та зовнішніх для економік різних країн факторів у XXI столітті. Туризм є однією з галузей, яка має стати рушійною для запровадження сталого розвитку у різні галузі економіки, верстви суспільства. Оскільки туризм є галуззю-мультиплікатором, саме ця галузь може стати базисом для виведення із кризового стану економіки країн, що розвиваються, та найбідніших країн світу. Паралельно із розвитком туризму розвиватимуться супутні галузі виробництва, підвищуватиметься ефективність ведення економічної діяльності, будуть вирішуватися питання безробіття, подолання бідності, підвищення рівня освіченості та культурного рівня та інше.

Мета і завдання освітнього компонента.

Мета викладання освітнього компонента: формування у майбутніх фахівців уявлення про забезпечення сталого розвитку у галузі туризму, планування,

організацію та моніторинг реалізації заходів, спрямованих на забезпечення сталого розвитку з урахуванням специфіки туристської галузі.

Завдання освітнього компонента:

- теоретично обґрунтувати поняття сталого розвитку з урахуванням специфіки галузі туризму;
- проаналізувати концепцію сталого розвитку з урахуванням взаємозв'язків ключових її елементів;
- визначити, обґрунтувати показники, принципи та ознаки сталого розвитку;
- визначити правові механізми сталого розвитку, закладені у вітчизняному та міжнародному законодавстві;
- описати організаційний, економічний, соціально-психологічний аспекти сталого розвитку;
- розглянути систему формування стратегічного управління потенціалом розвитку у галузі туризму.

2. Soft skills.

У результаті вивчення освітнього компонента формуються такі *soft skills*:

- системне і стратегічне мислення (аналізувати туристичні системи як складні соціо-еколого-економічні утворення, формувати стратегічне бачення сталого розвитку туристичних територій);
- критичне та аналітичне мислення (аналізувати міжнародні стандарти; виявляти ризики, суперечності та обмеження сталого розвитку; формулювати наукового обґрунтовані управлінські рішення);
- комунікативні навички (проводити консультації і публічні обговорення; аргументовано представляти концепції сталого розвитку);
- уміння міжсекторальної взаємодії (налагоджувати партнерство між владою, бізнесом, громадою та громадськими організаціями; координувати інтереси різних груп зацікавлених осіб);
- управлінська відповідальність (демонструвати лідерство, орієнтоване на принципах сталого розвитку, мотивувати до екологічно та соціально відповідальної діяльності).

3. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю* /Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні обґрунтування теорії сталого розвитку						
Тема 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ. ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ	12	2		10		ДС, РМГ/10
Тема 2. РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	13	–	2	10	1	ЗПР, УО/10
Тема 3. ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	13	2	2	8	1	ДП, ДС/10
Тема 4. ЧИННИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	13	2	2	8	1	ДС, РМГ/10
Тема 5. ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	13	–	2	8	1	ДП, ДС/10
Разом за змістовим модулем 1	62	6	8	44	4	50

Змістовий модуль 2. Економічне обґрунтування концепцій сталого розвитку						
Тема 6. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	13	–	2	10	1	ДС, РМГ/10
Тема 7. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ	11	2		8	1	ДП, ДС/10
Тема 8. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ	11	–	2	8	1	ЗПР, УО/10
Тема 9. ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ТА ПЛАНУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	13	–	2	10	1	ДП, ДС/10
Тема 10. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ПРОГРАМИ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ТУРИСТСЬКИХ РЕГІОНІВ	10	2		8		ЗПР, УО/10
Разом за змістовим модулем 2	58	4	6	44	4	50
Усього годин / Балів	120	10	14	88	8	100

*Форми контролю: ДС – дискусія; ЗПР – захист практичної роботи; УО – усне опитування; ДП – доповідь з презентацією; РМГ – робота в малих групах.

4. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувачів освіти є обов'язковою складовою освітнього компонента та спрямована на поглиблення теоретичних знань і практичних компетентностей.

Самостійна робота з освітнього компонента передбачає:

- опрацювання теоретичного матеріалу (вивчення рекомендованих підручників, навчальних посібників та наукових статей; конспектування основних понять і категорій; опрацювання лекційних матеріалів та презентацій);
- підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в групах, опитування;
- виконання домашніх завдань;
- опрацювання окремих тем або питань, що попередньо не обговорювалися та не розглядалися на заняттях;
- підготовка до поточного та підсумкового контролю (систематизація вивченого матеріалу; повторення навчального матеріалу; підготовка до заліку).

Контроль самостійної роботи здобувачів освіти здійснюється на практичних заняттях у формі поточного контролю та перевірки якості виконання домашніх завдань. Оцінювання самостійної роботи здійснюється в межах поточного оцінювання на практичних заняттях та заліку.

Перелік питань та завдань для самостійної роботи

Міжнародний досвід та роль ООН у визначенні засад сталого розвитку. Функції Комісії ООН зі сталого розвитку. Програма розвитку ООН, тематичні напрями: «Цілі розвитку тисячоліття», «Захист навколишнього середовища і сталий розвиток»,

«Програма сприяння сталому розвитку в Україні». Передумови реалізації стратегії сталого розвитку в туризмі. Парадигма сталого розвитку туризму: сутність, принципи, критерії Туристська дестинація як управлінська категорія сталого розвитку туризму в умовах глобалізації. Хартія сталого туризму. Стратегічні напрями та основні засади розроблення цільових програм розвитку в туризмі на засадах сталості. Показники, що використовуються в стратегії збалансованого розвитку туризму. Роль концепції сталого розвитку як альтернативи необмеженому економічному зростанню в галузі туризму. Поняття безпеки туризму, його взаємозв'язок із концепцією сталого розвитку, види та фактори безпеки. Основні екологічні проблеми туризму, їх роль у сталому розвитку галузі на місцевому і глобальному рівнях. Соціальна природа туризму, сутність соціальної складової сталого розвитку.

IV. Політика оцінювання

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриває «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: <https://hell.your-objectstorage.com/vnustorage/s3fs-public/inline-files/2025-pro-potochne-i-pidsumk.otsinyuvannya.pdf>).

Політика викладача щодо здобувача освіти

Здобувач освіти зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з освітнього компонента. При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій, рекомендовану основну та додаткову навчальну, наукову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем освітнього компонента. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: активно працювати на практичних заняттях (брати участь в обговоренні дискусійних питань); повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені практичні заняття.

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу з метою поточного оцінювання знань, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути толерантним, доброзичливим, виваженим у спілкуванні зі здобувачами освіти та викладачами, уважним і дотримуватися дисципліни та часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

Політика щодо академічної доброчесності

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності. Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань поточного контролю без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків, дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття); надання достовірної інформації про результати власної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки знайшли своє відображення в «Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» (посилання: <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>).

Вимоги до академічної доброчесності визначаються Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (посилання: <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/polozhennya-pro-antyplagiat.pdf>).

Політика щодо дедлайнів та перекладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Перекладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової оцінки, не дозволяється. Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті

Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у Волинському національному університеті імені Лесі Українки на основі Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (посилання: <https://surl.li/moqiac>).

Визнання результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе: під час переведення здобувача освіти з іншого закладу вищої освіти; під час переведення, поновлення здобувача освіти до Волинського національного університету імені Лесі Українки; за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»; за результатами вступу на перший (бакалаврський) рівень на базі освітнього рівня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»; за результатами навчання, здобутими з використанням елементів дуальної освіти; під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або освітньо-професійних програм.

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у Волинському національному університеті імені Лесі Українки шляхом валідації. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), які передбачені силабусом освітнього компонента.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, а бо під час вивчення освітнього компонента, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового контролю – залік. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості в усній формі. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Перелік питань до заліку

1. Концепції та теорії сталого розвитку.
2. Теорія самопідтримуваного зростання У.Росту.
3. Теорії інвестицій як каталізатору розвитку.
4. Розвиток теорії збалансованого (сталого) розвитку з економічним регулятором еколого-виробничої збалансованості.
5. Теорії по удосконаленню ринкового регулювання процесів суспільно-природничої взаємодії.
6. Функції комісії зі сталого розвитку. Рішення ООН за підсумками роботи.
7. Передумови та перспективи сталого розвитку: розробка індикаторів сталого розвитку.
8. Тематична програма ООН із заходів для забезпечення сталого розвитку.
9. Програма розвитку ООН (ПРООН) в рамках спеціальних програм.
10. Кампаративний аналіз поглядів на еволюційний розвиток туризму.
11. Парадигма сталого розвитку: сутність, принципи, критерії.
12. Туристична дестинація як управлінська категорія сталого розвитку туризму в умовах глобалізації. Хартія сталого туризму.
13. Показники та принципи сталого розвитку туризму.
14. Види сталого розвитку туризму.
15. Туризм як соціо-еколого-економічна система. Модель туристичної інфраструктури.
16. Система індикаторів та показники розвитку туризму.
17. Державні національні програми розвитку туристських дестинацій.
18. Місцеві та регіональні туристські програми та концепції.
19. Механізм державного регулювання туризму.
20. Ринкові механізми функціонування суб'єктів туристичного бізнесу в умовах глобалізації.
21. Система механізмів управління суб'єктами господарської діяльності у сфері туризму.
22. Інституційний механізм управління суб'єктами туристичного бізнесу.
23. Економічний механізм розвитку підприємництва у сфері туризму.
24. Управління якістю послуг – головний інструмент переходу до сталого розвитку туризму.
25. Методичний інструментарій формування стратегій розвитку суб'єктів розвитку туристичного бізнесу.
26. Стратегічні напрями та основні засади розроблення цільових програм розвитку в туризмі.
27. Показники, що використовуються в стратегії збалансованого розвитку туризму.
28. Вплив розвитку туризму на довкілля.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	

60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Савчук А. Ю. Сталій розвиток туризму та рекреації: сучасні виклики й перспективи для України : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 212 с.

Мальська М. П. Економіка туризму: теорія та практика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 544 с.

Алієва А.Ю. Формування стратегічних пріоритетів сталого розвитку туристично-рекреаційної сфери на засадах інклюзивного зростання. Економічний форум. Луцьк: ЛНТУ. 2020. Т. 3. С. 44–51.

Бурик З. М. Прогнозування показників сталого розвитку України. Демократичне врядування. 2017. Вип. 20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2017_20_8/.

Лебедев І. В. Сталій розвиток туризму: досвід Європейського Союзу і завдання для України. Вісн. соц.-екон. досліджень: зб. наук. праць. Одеса: ОНЕУ. 2018. № 3 (67). С. 162–173.

Скляр Г. П., Карпенко Н. М. Сталій розвиток сфери туризму на засадах партнерства. Наук. вісн. Полтавс. ун-ту економіки і торгівлі. 2013. № 2 (58). С. 38-42.

Бурик З. М. Державне регулювання сталого розвитку України: теорія та практика : монографія / Бурик Зоряна Михайлівна ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів : Простір-М, 2017. 383 с.

Інтернет-ресурси:

Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки : веб-сайт. URL: <https://library.vnu.edu.ua/> (дата звернення: 24.08.2025).

Державне агентство розвитку туризму : вебсайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>.
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. Дата оновлення : 15.11.2024 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Туристична бібліотека «Все про туризм». URL: <https://tourlib.net/ua.htm>

United Nations World Tourism Organization : веб-сайт. URL: <https://www.unwto.org> (дата звернення: 24.08.2025).

Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Європейська екотуристична мережа. European Ecotourism Network. <http://www.ecotourism-network.eu/en-about-us/en-ecolnet>.

Європейська хартія екологічно безпечного туризму на захищених територіях. European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas. <http://www.europeancharter.org/home/>